

PUTOVANJE S PETROM

Dubrovnik, ljeto '86. Lada Kaštelan i ja sjedimo na terasi Gradske kavane.

“Onda, Šarac?” retorički pita Lada. “Šarac”, odgovaram. “I što ćemo?” nastavlja Lada, “Ne znam, to mi baš ne izgleda dobro”, kažem uz uzdah. “Ni meni”, Lada će.

Tako smo Lada i ja, dvije dramaturgice u honorarnom odnosu s Dramom Hrvatskoga narodnoga kazališta u Zagrebu, razglabale o izboru Petra Šarčevića za direktora Drame. Zašto smo bile, najblaže rečeno, skeptične? Nije poznato. Sve što smo znale o Šarcu (kako smo ga zvali) sastojalo se od nekoliko komadića tračeva iz birtije, koji su ga predstavljali kao *jednog koji puno više, ponekad i psuje, i ne da se zafrkavati od jadnih glumaca*. O njegovu radu znale smo toliko koliko se može znati nakon nekoliko odgledanih predstava – Krlježine *Galicije*, Lorcine *Krvave svadbe* i vječnog *Ere s onoga svijeta*. Ukratko, bilo nas je strah, jer smo već treću godinu bile honorarno izrabljivane, a Petrova “reputacija” nije nas ohrabivala. I tako je došao deveti mjesec i naš prvi susret s novim direktorom Drame – Šarčevićem. Sjele smo za stolic i razgovor je započeo. Ne sjećam se točno što nam je rekao, ali izašle smo zbunjene i pomalo posramljene. Ništa ni od vikanja ni od psovanja. On nam se predstavio kao ugodan, zapravo drag čovjek koji cijeni naš rad (jedan od rijetkih) i koji ne samo da želi nastaviti suradnju s nama kao honorarcima nego ima namjeru za nas ponovno otvoriti radna mjesta dramaturga (mjesto dramaturga u Drami HNK-a bilo je ukinuto 31. XII. 1968.!). Tako je započela naša plovidba s Petrom Šarčevićem u kazališnim vodama samoupravljačke Drame HNK-a u Zagrebu. Nije

ona bila idilična, daleko od toga, svadali smo se često, vikali, da, i psovali, ali smo plovili zajedno, međusobno se poštujući i cijeneći, a to je bilo najvažnije.

Lada se vrlo rijetko upuštala u verbalne okršaje, no ja bih svako malo proključala i bjesnjela u direkciji. Petar je bio direktor na kojeg sam najviše vikala, no on je isto tako bio direktor s kojim sam se najviše puta u životu i pomirila. Svadali smo se sve u šesnaest – od jezika (*prevoditelj ili prevodilac*) do naslova djela za Veliku i Malu scenu i izvještaja s predstava (“Je l’ ti to pišeš romane s pozornice ili što?”). Najluđa svada bila je uoči našega gostovanja u Poljskoj s Tirsom, Krlježom i Bukvićem, kada se raspravljalo o prijevoznom sredstvu. Avion nije dolazio u obzir (“Jeste li vi normalni? Tko će to platiti?”), a osnovna je dvojba bila: vlak ili autobus. Ja sam navijala za vlak, a Šarac je preferirao autobus. Razgovor je bio ovakav:

Sanja: *Onda, kako idemo?*

Petar: *Što kako? Idemo, idemo. Ne gnjavi!*

Sanja: *Dobro, ali čime? Vlakom? Recimo spavaćim kolima? Kad već ne možemo avionom...*

Petar: *Hoćeš li prestati s avionima?! Sto puta sam rekao da nema novaca, nema novaca, bogamu! A zaboravi i spavaća kola, jer se mora dva puta presjedati. Uostalom, i spavaća kola koštaju gotovo kao i avion. Dakle, zaboravi!*

Sanja: *Divno! Pa što nas ne pošaljete u G-kolima, kao paradajze, teretnim vlakom?!*

Petar: *Sanja, prestani, jer ću...*

Sanja: *Da, lijepo u zatvorenim kolima sa slamom...*

Petar: *Sanja!!!*

Nada (tajnica Drame): *Sanja, nemoj ga živcirati. Idemo autobusom i basta!*

I tako smo išli autobusom u kojem smo se ili kuhali (grijanje se nije moglo regulirati) ili smrzavali (a ni hlađenje). No, smetnuli smo s uma samo jednu sitnicu: da smo putovali, da smo gostovali (i to u nacionalnim kazalištima ne samo Poljske nego i Slovačke itd.) i da smo igrali puno i radili puno. Tada nam se to činilo posve normalnim. Danas znam da to, nažalost, nije bilo pravilo, nego iznimka, i da smo baš zahvaljujući Šarcu i njegovoj vječnoj galami uspijevali igrati odlične predstave, imati punu dvoranu i putovati.

No, krajem prosinca '86. shvatila sam još jednu stvar: Petar je bio čovjek od riječi i nije zaboravljao svoja obećanja. Naime, nakon nekoliko bezuspješnih pokušaja organiziranja referenduma za otvaranje radnih mjesta za dramaturge, Petar se dosjetio i organizirao zbor radnih ljudi i referendum uoči isplate plaća (koje su se tada dijelile u gotovini u vrećicama), i to tako da je obavijestio šlampave samoupravljače da će dobiti plaće samo ako uredno izvrše svoju dužnost i prisustvuju zboru radnih ljudi i glasuju na referendumu. Tako je i

bilo. Glumački samoupravljači i svi ostali došli su, održali zbor i odglasali, pa otišli kućama s plaćom u džepu. Tako smo Lada i ja od 1. siječnja 1987. godine postali stalni dramaturzi Drame HNK-a sa svim pravima i obvezama koje pripadaju zaposlenim članovima nacionalne kuće. O našoj suradnji u izboru repertoara, o Petrovoj stalnoj brizi o pomlađivanju i popunjavanju ansambla, o vječnoj borbi za Drugu scenu neću trošiti riječi. Reći ću samo da smo tada bile tretirane kao ravnopravni umjetnički suradnici (tako nas je tretirao i Pjer Vidošević, direktor Drame od 1981. do 1984., čovjek koji nas je zajedno s tadašnjim intendantom Marijanom Radmilovićem i pozvao u HNK), kao osobe od povjerenja i neupitnog umjetničkog digniteta, ukratko kao neophodne umjetničke osobnosti u radu Drame i cijeloga kazališta.

Taj osjećaj da ipak ne radimo uzaludno za mene je najvažnija ostavština Petra Šarčevića, čovjeka koji je postao moj prijatelj, čovjeka koji je za samog sebe govorio: "Ja vičem i psujem i bjesnim, ali znaš onu narodnu: Pas koji laje ne grize." Takvog Petra niti mogu niti želim zaboraviti, a žal zbog njegova nestanka ne smanjuje se.

